

PARTICIPATIEVERSLAG

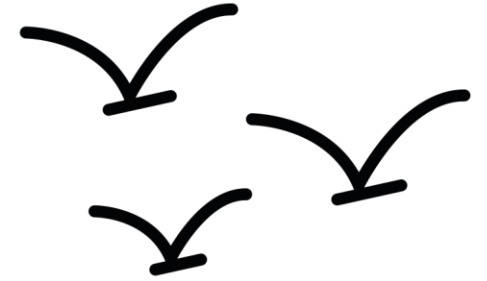
De totstandkoming van het buurtisolatieplan

Gemeente Wassenaar

Versie: Oktober 2023

Inhoudsopgave

Plan van aanpak participatie	p.3
Uitgangspunten participatie	p.4
Samenvatting en aanbevelingen	p.5
Participatiemomenten	p.7
Conclusies	p.18
Resultaten feedbackronde	p.20
Afsluiting	p.22

Denk en doe mee!

EEN AARDGASVRIJE

GEMEENTE WASSENAAR

IN 2050

Plan van aanpak participatie

Buurtisolatieplan

Eind november 2021 is de Transitievisie Warmte door de gemeenteraad in Wassenaar vastgesteld waarin we met elkaar hebben afgesproken om in 2050 aardgas vrij te zijn. In het Regionale Energiestrategie (RES) staat de doelstelling om in 2050 de gemiddelde CO2-uitstoot van de gebouwde omgeving met 30% te verminderen. Om dit te behalen draagt de gemeente Wassenaar haar steentje bij door nu in te zetten op een CO2-reductie van 15% in 2030. Om deze doelstelling in 2030 te behalen wordt er door de gemeente ingezet op besparen en isoleren. Daarom worden bewoners en gebouweigenaren zoveel mogelijk bewust gemaakt van de besparingen die zij kunnen doen om tot de Standaard te komen. Het traject buurtisolatieplan is gestart in mei 2023 en loopt tot oktober 2023 in samenwerking met de gemeente Wassenaar, De Groene Grachten en +anderen.

Per buurt wordt er een plan gemaakt om stappen te zetten richting een aardgasvrij Wassenaar. We zijn gestart met de buurten De Paauw, De Kieviet, Nieuw Wassenaar en Drie Papegaaien. In het buurtisolatieplan staan maatregelen beschreven waar huiseigenaren direct mee aan de slag kunnen staan. Deze maatregelen leveren direct resultaat op, zoals: minder gasverbruik, meer wooncomfort en in veel gevallen ook een lagere energierekening. In het buurtisolatieplan staat ook beschreven welke ondersteuning de gemeente bewoners kan bieden bij het nemen van de maatregelen.

‘Denken doe mee!’-verslag

De gemeente heeft in de periode van juli tot en met september 2023 huiseigenaren uit de vier buurten uitgenodigd om mee te denken over de mogelijkheden en oplossingen om Wassenaar in de toekomst aardgasvrij te maken. Samen met bewoners is een participatieproces doorlopen en hebben zij meegedacht over het buurtisolatieplan. De gemeente heeft met bewoners een gezamenlijke afspraak gemaakt om met elkaar aan de slag te gaan met een isolatieaanpak.

In dit verslag delen met we de resultaten en de opbrengst van dit participatieproces.

Meer informatie?

Ga naar www.wassenaar.nl/wassenaar-aardgasvrij voor meer informatie. Hier vindt u ook de belangrijkste vragen en informatie over het proces.

Uitgangspunten participatie

Voor de participatie rondom het buurtisolatieplan in Wassenaar hadden we de volgende uitgangspunten:

1. Iedereen die dat wil, moet kunnen meedoen

De transitie naar aardgasvrij wonen is een grote operatie met veel gevolgen voor alle inwoners van Wassenaar. We vinden het belangrijk om inwoners van Wassenaar zo goed mogelijk te betrekken bij deze overstap. Wij hebben daarom alle bewoners uit de vier buurten de kans gegeven om de afgelopen periode met ons mee te denken en ideeën, vragen en zorgen uit te wisselen, op een manier die bij hen past. Daarnaast hebben we geprobeerd om de technische informatie zo duidelijk mogelijk over te brengen om het voor iedereen begrijpelijk te maken.

2. Flexibel proces met resultaat

In de afgelopen periode hebben we toegewerkt naar een concept-buurtisolatieplan voor de buurten De Paauw, De Kieviet, Nieuw Wassenaar en Drie Papegaaien. Het streven is om het buurtisolatieplan eind oktober 2023 met elkaar af te ronden. We hebben een plan ontwikkeld hoe we dit willen realiseren. Maar het is een blijft een flexibel proces. Als blijkt dat we zaken over het hoofd hebben gezien, we nog zaken uit te zoeken hebben of nog meer gesprekken moeten voeren met inwoners, passen we het proces hierop aan.

3. Buurtgericht

Geen buurt in Wassenaar is hetzelfde. Er is dus ook niet één oplossing of manier om van het aardgas af te gaan. We hebben daarom samen met het adviesbureau De Groene Grachten uitgebreid onderzoek gedaan naar de mogelijkheden per buurt, om uiteindelijk tot de beste keuzes te komen. In het rapport van De Groene Grachten is te lezen wat er wel en niet mogelijk is per buurt, en waarom. Dit wordt niet alleen bepaald door de technici, maar hier heeft ook de mening van de bewoners hier een belangrijke rol aan bijgedragen. Het is dus heel waardevol dat u met ons heeft meegedacht!

Samenvatting en aanbevelingen

Op basis van het participatieproces

Samenvatting participatie

Gedurende het participatieproces is veel informatie, vragen, ideeën en zorgen opgehaald over het isoleren van de woningen in de gemeente Wassenaar.

De volgende middelen/momenten zijn hiervoor ingezet:

1. Startbijeenkomst (betrokken bewoners) van de gemeente;
2. Bewonersbrief (huis-aan-huis) met oproep tot deelname vragenlijst en woningscans;
3. Online vragenlijst (De Groene Grachten) onder huiseigenaren;
4. Woningcans uitgevoerd door De Groene Grachten (acht verschillende woningtypen);
5. Brede bewonersbijeenkomst (bespreken uitkomsten woningscans en vragenlijst) van de gemeente;
6. Feedback op buurtisolatieplan

Op de volgende pagina's leest u de samenvatting van het participatieproces en daaruit voortkomende eerste stappen richting een aardgasvrij Wassenaar.

Op basis van de samenvatting van de participatie zijn er door het adviesbureau +anderen enkele conclusies en aanbevelingen geformuleerd om gemeente en bewoners te ondersteunen om deze stappen ook daadwerkelijk te zetten en de juiste keuzes hierin te maken.

Algemene conclusies vanuit de participatie

1. Er is veel energie op het thema duurzaamheid/isoleren bij huiseigenaren van de buurten de Kieviet, De Pauw, Nieuw Wassenaar en Drie Papegaaien
2. We hebben veel vragen en ideeën opgehaald van verschillende huiseigenaren. Deze informatie is waardevol voor de vorm van het buurtisolatieplan
3. Er is veel behoefte om concreet aan de slag te gaan, maar bewoners willen graag individueel advies. Daarnaast zien we dat bewoners graag collectief aan de slag gaan als het gaat om het inkopen van producten/diensten
4. Het is belangrijk om inwoners het gevoel te geven dat ze op hun eigen moment kunnen instappen. Hierbij willen we wel meegeven dat het verstandig is om mogelijke maatregelen tijdig te onderzoeken.

Participatiemomenten

Participatieproces

Juni tot en met september 2023

Startbijeenkomst

In gesprek met betrokken buurtbewoners

Op dinsdag 6 juni 2023 organiseerden we een startbijeenkomst in Raadhuis de Paauw. Het doel van de startbijeenkomst was om actieve en betrokken buurtbewoners bij elkaar te brengen en met hen in gesprek te gaan over het initiatief om de isolatie van de woningen te verbeteren. Ruim 50 bewoners waren aanwezig tijdens de bijeenkomst waarin we met elkaar in gesprek zijn gegaan over onder andere de inhoud en vorm van het op te stellen buurtisolatieplan en de woningscans. Bewoners werden actief bij het proces betrokken en kregen de gelegenheid om vragen te stellen, hun zorgen te uiten en hun ideeën te delen. Zo hebben we antwoorden gekregen op de vragen:

1. **Wat moet er sowieso in het buurtuitvoeringsplan staan?**
2. **Hoe zorgen we ervoor dat zoveel mogelijk buurtbewoners deelnemen aan de vragenlijst, woningscans en de vervolgbijeenkomst?**
3. **Hoe zorgen we voor een aantrekkelijk buurtisolatieplan dat buurtbewoners stimuleert en helpt te isoleren?**

Deze waardevolle inzichten en feedback van bewoners konden we meenemen in de uitwerking van het buurtisolatieplan. De startbijeenkomst heeft bewoners bewust gemaakt en heeft een basis gelegd voor een succesvolle samenwerking tussen bewoners en de gemeente Wassenaar. Los van het buurtisolatieplan is er behoefte aan een gesprek over een warmtebron.

Resultaten

Vraag 1:

Wat moet er sowieso in het buurtuitvoeringsplan staan?

1. De relatie met het beschermd dorpsgezicht (wat betekent dit en hoe gaan we hiermee om?)
2. Rentabiliteit/terugverdientijd van de maatregelen en kosten/besparing van energie
3. Onderscheid maken in simpele/goedkopere maatregelen en complexere/duurdere maatregelen
4. Informatie over collectieve acties of gezamenlijk maatregelen die je gezamenlijk kan nemen met de burens, zoals bij een twee-onder-een-kap woning
5. Bij het adviseren van mogelijke maatregelen rekening houden met duurzame materialen
6. Bij maatregelen tips geven over een geschikt moment, bijvoorbeeld gevelisolatie bij een schilderbeurt.

Vraag 2:

Hoe zorgen we ervoor dat zoveel mogelijk buurtbewoners deelnemen aan de enquête (en evt. woningscans) en de bijeenkomst?

1. Via de buurtcomités, zoals whatsappgroepen
2. In contact blijven met aanwezige groep bewoners, zodat zij de informatie onder bewoners kunnen verspreiden
3. Het betrekken en informeren van bewoners die niet de Nederlandse taal machtig zijn

Vraag 3:

Hoe zorgen we voor een aantrekkelijk buurtisolatieplan dat de buurtbewoners stimuleert en helpt te isoleren?

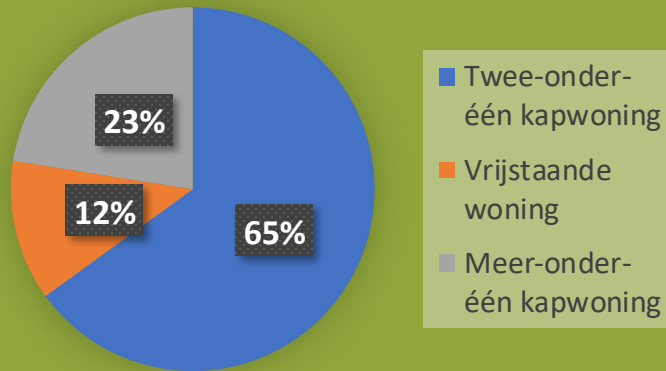
1. Online overzicht van de isolatiemaatregelen (Wat levert het bewoners per maatregelen op?)
2. Het buurtisolatieplan moet begrijpelijk zijn en zo concreet mogelijke informatie opleveren
3. Vervolgbijeenkomst organiseren in combinatie met een buurtborrel
4. Openstellen van referentiewoningen voor buurtbewoners
5. Het organiseren van een collectieve actie voor woningscans

Brede bewonersbijeenkomst

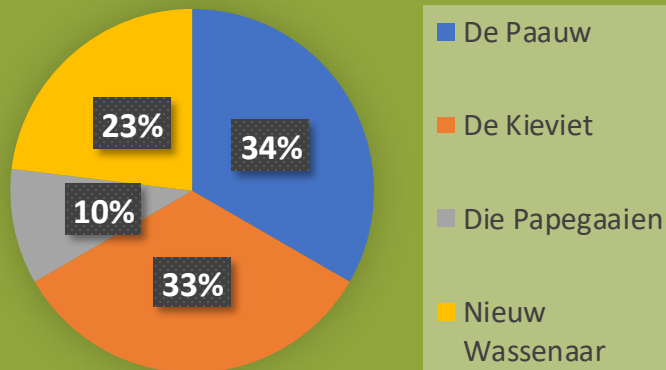
In gesprek met buurtbewoners uit de vier buurten

Woningtype

Buurt

Op donderdag 14 september hebben we een brede bewonersbijeenkomst georganiseerd in Theater Warenaar. Ongeveer 50 bewoners waren aanwezig om met elkaar in gesprek te gaan over de uitkomsten van de vragenlijst en de woningscans, uitgevoerd door adviesbureau de Groene Grachten. Zij kregen vooraf een memo toegestuurd om zich goed te kunnen voorbereiden op de bijeenkomst. Aan de hand van voorbeelden liet de Groene Grachten zien met welke maatregelen bewoners aan de slag kunnen gaan. Hierin waren een aantal algemene aandachtspunten van toepassing, zoals de beschermingsstatus van de woning en de balans tussen isolatie, ventilatie en verwarming. Op basis van de uitkomsten van de brede bewonersbijeenkomst wordt er een concept-isolatieplan opgesteld waarin alle informatie samenkomt.

Resultaten brede bewonersbijeenkomst:

In een korte kennismaking gaf het merendeel van de aanwezige bewoners aan in een Twee-onder-één kapwoning te wonen. De meeste bewoners kwamen uit de buurten **De Paauw en De Kieviet**.

Brede bewonersbijeenkomst

In gesprek met buurtbewoners uit de vier buurten

Presentatie adviesbureau De Groen Grachten

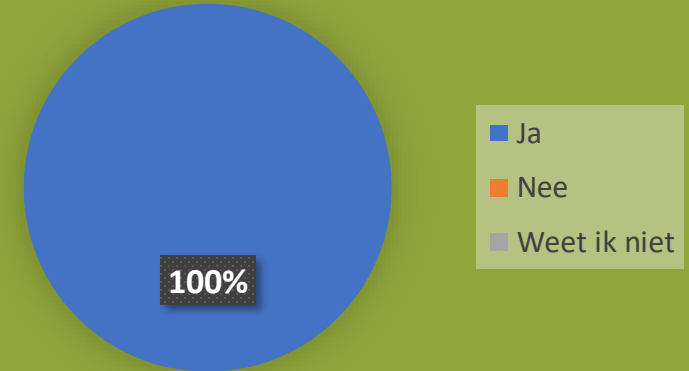
- De memo en presentatie van De Groene Grachten waren begrijpelijk voor aanwezige bewoners. Van de aanwezige bewoners gaf 100% aan dat de informatie duidelijk was.
- Vragen over de technische aspecten werden begrijpelijk beantwoord en uitgelegd

Veelgestelde vragen:

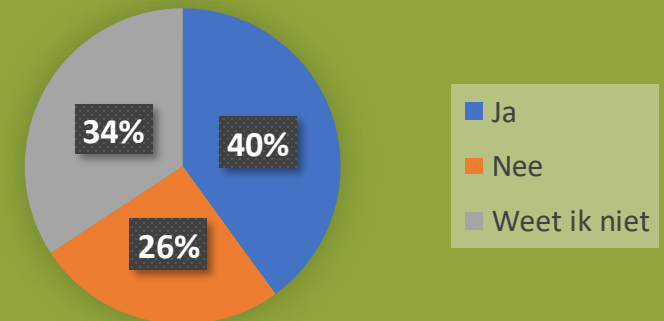
1. Wat is de terugverdientijd/besparing van de maatregelen?
2. Hoe duurzaam blijven de isolatiematerialen?
3. Welke subsidies zijn er?
4. Hoe kan je het beste prioriteren?
5. Hoe reken ik de Standaard uit?

Was de presentatie duidelijk?

Kunt u met de informatie (memo en presentatie) aan de slag?

Brede bewonersbijeenkomst

In gesprek met buurtbewoners uit de vier buurten

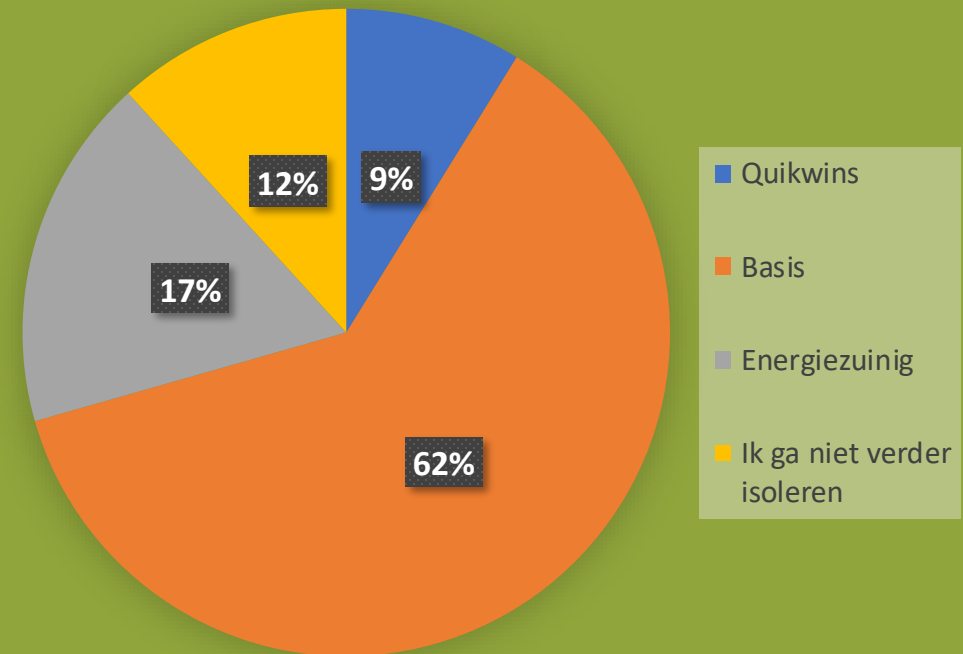
Mogelijke maatregelen

- Maatregelen als **dakisolatie**, **vloerisolatie** en **glas vervangen** zijn de meest voorkomende maatregelen die bewoners al hebben genomen.
- Het merendeel van de bewoners (**62%**) geeft aan de woning tot de **Basis** te willen isoleren

Behoefte bewoners:

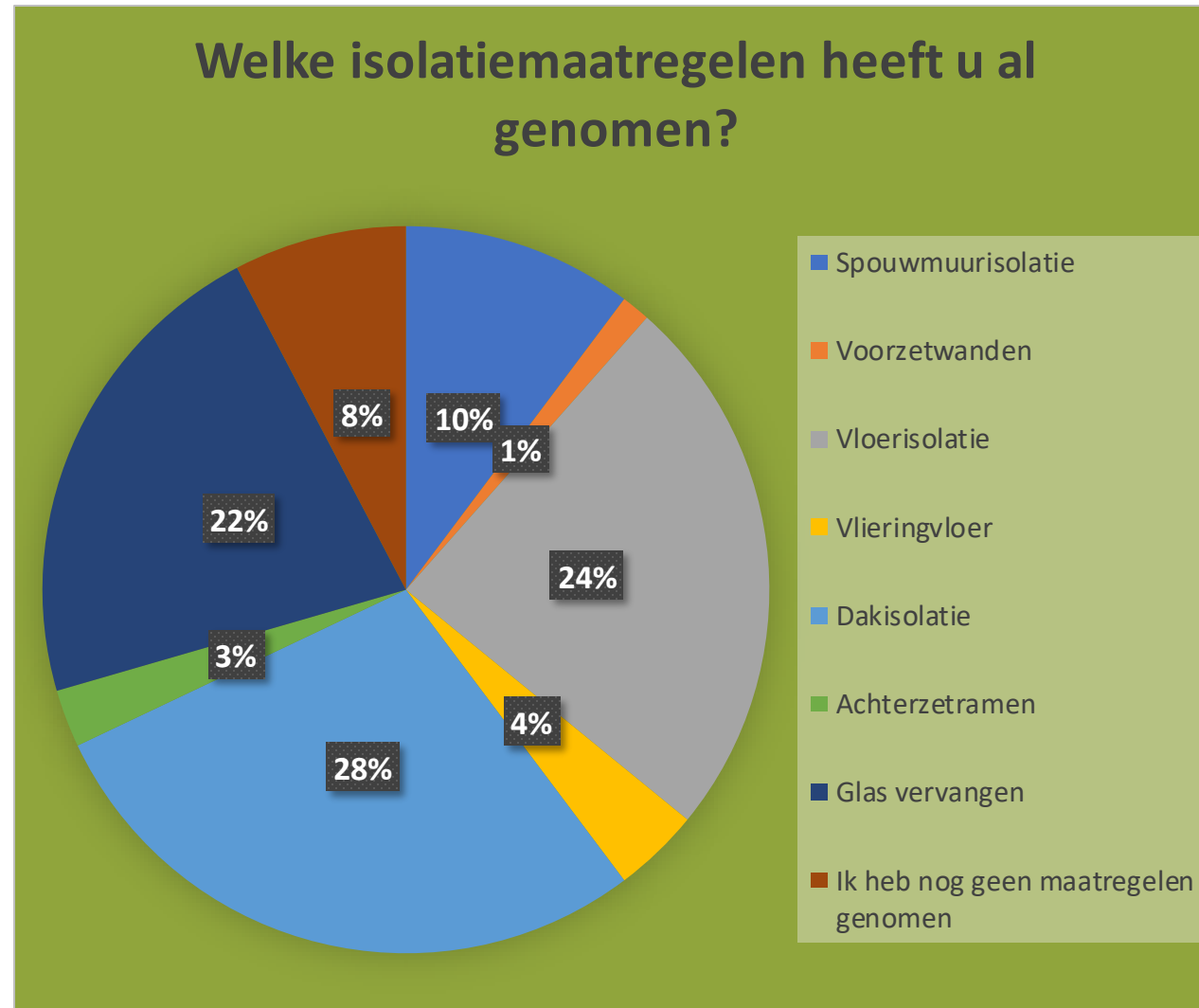
- Subsidie maatregelen
- Daadwerkelijke kosten
- Lijst met (lokale) aanbieders
- Meer informatie over wat mogelijk is bij een beschermd dorpsgezicht
- Individueel advies
- Collectieve inkoop
- Terugverdientijd (per afzonderlijke isolatiemaatregel)
- Informatie over leningen
- Asbestrisico

Tot en met welk niveau gaat u uw woning isoleren?

Brede bewonersbijeenkomst

In gesprek met buurtbewoners uit de vier buurten

Brede bewonersbijeenkomst

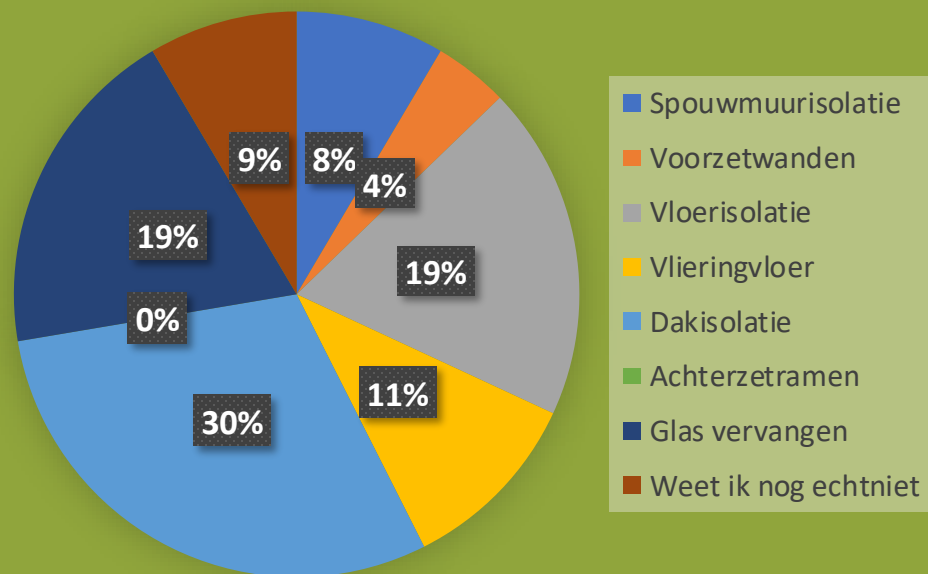
In gesprek met buurtbewoners uit de vier buurten

Starten met maatregelen

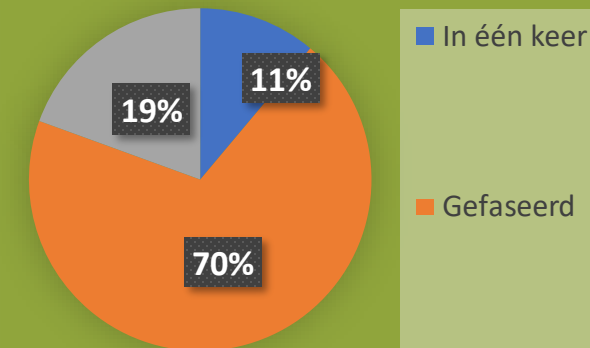
De meeste bewoners zijn al gestart of willen direct starten met isolatie. Het merendeel geeft aan dit gefaseerd te willen doen. Dakisolatie, vloerisolatie en glas vervangen zijn de meest gekozen maatregelen waar bewoners mee aan de slag willen gaan.

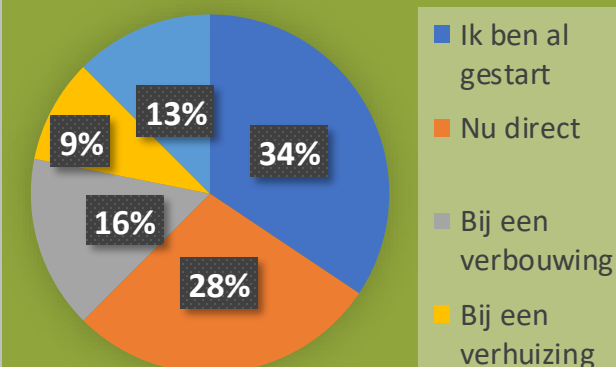
Eerste twee maatregelen waar bewoners mee aan de slag willen gaan

Maatregelen gefaseerd of in één keer uitvoeren

Geschikte moment om te starten met isolatiemaatregelen

Brede bewonersbijeenkomst

In gesprek met buurtbewoners uit de vier buurten

Gewenste ondersteuning

Wat hebben bewoners nodig om aan de slag te gaan?

1. Individueel, onafhankelijk en betrouwbaar advies
2. Collectieve inkoop
3. Financiering/subsidiemogelijkheden
4. Duidelijk overzicht van de kosten
5. Richtlijn voor erfgoed
6. Uitwisselen van ervaringen met buurtbewoners
7. Procesbegeleiding

Welke ondersteuning verwachten bewoners van de gemeente?

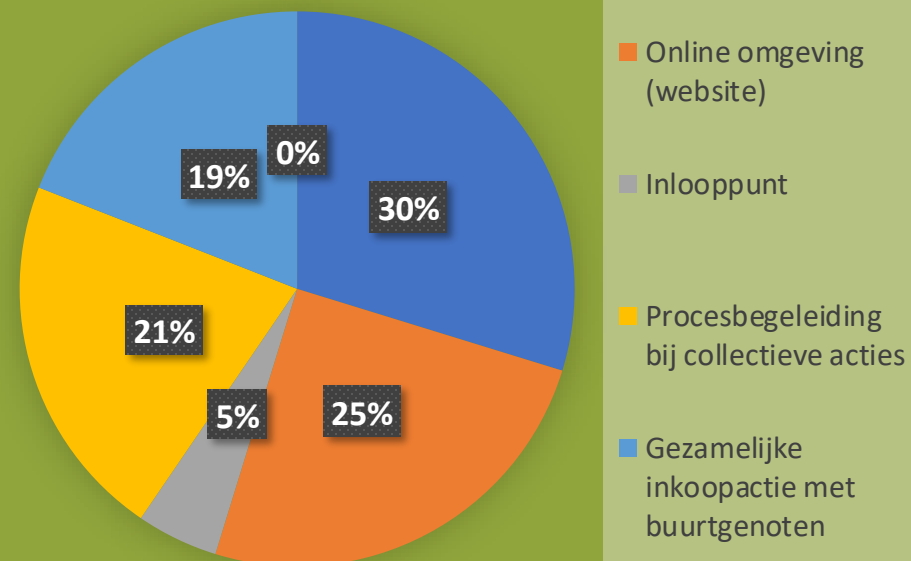
1. Subsidie/financiële ondersteuning
2. Snelle besluitvorming, soepelere regels (vergunningen)
3. Voorlichting dorpsgezicht (versoepeling)
4. Centraal loket
5. Technisch en onafhankelijk advies
6. Collectieve inkoop
7. Woningscan

Bewoners geven aan dat ze vooral behoefte hebben aan ondersteuning in de vorm van advies door een duurzaamheidscoach.

Daarnaast willen ze de informatie graag kunnen nalezen op een online omgeving en is er behoefte aan procesbegeleiding bij collectieve acties.

Vanuit het participatieproces is gebleken dat er weinig behoefte is aan een centraal loket in de buurten.

Welke ondersteuning zou u helpen om aan de slag te gaan?

Brede bewonersbijeenkomst

In gesprek met buurtbewoners uit de vier buurten

Communicatie

Hoe bereiken we buurtbewoners en activeren we ze om aan de slag te gaan?

1. Verslag in wijknieuwsbrief
2. Huis-aan-huis flyer met praktische informatie
3. Rapport BUP huis-aan-huis verspreiden
4. Via e-mail
5. Rondleiden in voorbeeldwoning
6. Lokaal aanspreekpunt vanuit de gemeente (spreekuur)
7. Informeren via gemeentelijke website
8. De Wassenarese krant
9. Wijkvereniging
10. Online platform
11. Collectieve actie

In welke vorm willen de bewoners het buurtisolatieplan ontvangen?

1. Online en papieren versie
2. In de vorm van een brochure
3. Online platform voor onderlinge uitwisseling van kennis en ervaringen
4. Het buurtisolatieplan moet duurzaam en compact zijn

Hoe geven we hier een vervolg aan en hoe blijven we dit monitoren?

1. Bijeenkomst in combinatie met een buurtborrel
2. Kennis en ervaringen uitwisselen via een online platform
3. Enquêtes
4. Informatie via een digitale nieuwsbrief
5. Periodiek monitoren van resultaten door met elkaar in gesprek te blijven

Conclusies

Welk advies wilt u de gemeente meegeven?

Tijdens het participatieproces hebben we met elkaar vragen, zorgen en ideeën uitgewisseld. In onderstaand overzicht hebben we een overzicht met de belangrijkste conclusies om bewoners succesvol de eerste stappen te laten zetten naar een aardgasvrij Wassenaar.

Conclusies

Welke informatie hebben bewoners nodig om aan de slag te gaan?:

1. Overzichtelijk stappenplan om tot de standaard te komen;
2. Inzicht in de kosten en opbrengsten;
3. Duidelijke richtlijnen voor erfgoed;
4. Subsidiemogelijkheden/financieringsmogelijkheden;
5. Collectieve acties;
6. Duidelijkheid waar bewoners terecht kunnen met vragen en waar kunnen ze alle actuele informatie kunnen nalezen;
7. De mogelijkheid om kennis en ervaring uit te wisselen met buurtbewoners, gefaciliteerd door de gemeente Wassenaar.

Ondersteuning vanuit de gemeente:

1. Bewoners hebben behoefte aan individueel, onafhankelijk en betrouwbaar advies;
2. Collectieve inkoop van producten of diensten helpt bewoners om aan de slag te gaan en het maken van de juiste keuzes, zoals een woningscan;
3. Informatie over subsidiemogelijkheden en financieringen helpt om het nemen van maatregelen haalbaar en aantrekkelijk te maken;
4. Richtlijnen voor erfgoed duidelijk communiceren en waar mogelijk versoepelen om het proces makkelijker te maken.

Vorm Buurtisolatieplan:

1. Het buurtisolatieplan moet zowel online als op papier beschikbaar zijn, zodat iedere bewoner zich kan inlezen en hiermee aan de slag kan gaan;
2. De vorm moet duurzaam zijn en begrijpelijk leesbaar voor alle bewoners.

Conclusies

Welk advies wilt u de gemeente meegeven?

Communicatie:

1. Bewoners geven aan dat ze bij voorkeur via online communicatiemiddelen op de hoogte gehouden willen worden, zoals via de gemeentelijke website, via e-mail of een nieuwsbrief of via een online platform
2. Naast online geeft een deel van de bewoners aan graag op de hoogte gehouden te willen worden door middel van een brief of brochure huis-aan-huis verspreid

Monitoring:

1. Enquête om de resultaten in kaart te brengen
2. Bewoners geven aan kennis en ervaring met elkaar te willen uitwisselen, zoals op een online platform of tijdens een bewonersbijeenkomst
3. Rondleidingen in voorbeeldwoningen die maatregelen hebben getroffen